

ANA MARÍA MATUTE
MEZÍTLÁBORSZÁG

Fordította Mester Yvonne

ANA MARÍA MATUTE

MEZÍTLÁBORSZÁG

TYPOTEX

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez.
Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető
felelőssé az abban foglaltak bárminemű felhasználásáért.

Sólo un pie descalzo

© Ana María Matute, 1983, and Heirs of Ana María Matute

Hungarian translation © Mester Yvonne, 2021

Illusztráció © Fölföldi Fruzsina, 2021

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2021

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

ISSN 2064-2989

ISBN 978-963-493-113-3

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu

és a [facebook.com/typotexkiado](https://www.facebook.com/typotexkiado) oldalakon értesülhet.

Typotex Kiadó

Alapította Votisky Zsuzsa, 1989

A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók

és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: Németh Kinga

Főszerkesztő: Horváth Balázs

Felelős szerkesztő: Túrkk Rita

Tördelés: Jankóvic Milán

Borítóterv: Kiss Barnabás

Nyomta és kötötte: Generál Nyomda Kft., Szeged

Felelős vezető: Hunya Ágnes

1

Nagyon-nagyon régen, oly sok évvel ezelőtt, hogy megszámolni sem érdemes, élt egyszer egy Gabriela nevű kislány, aki igen gyakran elhagyta a cipőjét. De nem mind a kettőt, csak az egyiket.

Volt, hogy valamelyik testvére vagy unokatestvére is elveszítette a szandálját. De csak nyáron, futás közben, és nagyon ritkán. Valamilyen baleset vagy váratlan esemény folytán. És ők mind a két cipőjüket elhagyták, nem csak az egyiket.

Egyszer például, amikor a folyóban fürödtek, valaki ellopta Fifita, az unokahúga cipőjét. A Ház lakói jól fogadták a dolgot, és megvigasztalták Fifitát, sőt még babusgatták is utána, legalább egy hétig. Egy másik alkalommal Rafael, Gabriela bátyja egy veszélyes helyen, a zuhatag közelében beleesett a folyóba. A folyó nagyon megduzzadt a vihartól, és hiába volt jó úszó Rafael, nemcsak neki, hanem az összes kisfiúnak és

kislánynak – a testvéreinek és az unokatestvéreinek – nagy erőfeszítésre volt szüksége, hogy meg ne fulladjon. Mert ha a víz haragra gerjed, az nagyon ijesztő ám!

Nem pusztán elnézték és megbocsátották Rafaelnek, hogy elhagyta a szandálját (meg talán még valamelyik ruhadarabját, amire már nem is emlékezett), hanem egyfajta próbatételként könyvelték el, hogy sikerült legyőznie a bajt, és a bátorságát azzal bizonyította, hogy élve megúszta a nagy veszedelmet. Rafael volt a nap hőse. Mama, Papa, nénikék és bácsikák, szolgálók, meg a mindenes fiú – egyszóval az egész Ház Rafaelt éltette és dicsőítette (ezúttal még sokkal tovább, mint amikor Fifita cipőjét ellopták). Tomasa, a szakácsnő különleges édességet készített, a postás pedig amikor a leveleket hozta, kezét fogott vele. A szentjánosbogarak a legszebbik fényükkel világítottak egész éjszaka, a tücskök pedig hajnalig ciripelték a *Rafael vitészsége* című indulót. Egy kicsit azért túlzásba estek. Legalábbis Gabriela így gondolta, de mint általában, akkor sem szólt egy szót sem.

Efféle dolgok történtek a Nyaralóban. Hatalmas, csodaszép ház volt, csupa réttel, kerttel, gyümölcsfával és egy mesésép, sűrű nyárfással körülvéve, ami olyan volt, akár egy erdő. A folyó átszelte a birtokot, és amikor nem volt haragos – ami különben csak ritkán

fordult elő –, aranyos zölden ragyogott a napsütésben. A holdfényben ezüstös kék volt, a sötét éjszakákon pedig feketén csillogott, és titokzatos hangokat hallatott. Gabriela kellemes borzongással fülelt a legfelső emeleti ágyából. És közben arra gondolt, hogy szívesen öszebarátkozna a folyóval.

Merthogy Gabrielával minden máshogy volt. Ugyan ki emlékezne rá, mikor is hagyta el először a szandálját? Talán a tengerparton történt – ahol a család pár napot töltött, mielőtt felköltöztek volna a hegyekbe –, de az is lehet, hogy sokkal régebben, amikor még a Városi Házban laktak. Ő mindenesetre elég homályosan emlékezett a dologra. Csupán az nyugtalanította, hogy ez a probléma születésétől fogva jelen volt az életében, és azon töprengett, vajon örökké így marad-e.

Egy idő után, anélkül hogy bárki – ő a legkevésbé – tudta volna, melyik volt az első nap, amikor furcsán néztek rá, Gabrielát mindenki csak úgy tartotta számon, mint a kislányt, „aki elhagyja a fél pár cipőjét”. Az ő esetében azonban fel sem merült, hogy balesetről beszéljenek, és eszébe sem jutott senkinek, hogy ünnepelje vagy vigasztalja, ahogy az Rafaellel és az unokahúgával, Fifitával történt. Épp ellenkezőleg, ahányszor csak valamilyen hibát vagy butaságot

követett el, az rögvest a „Gabriela sutaságai” feliratú skatulyába került. Ezt látva és hallva, lassan maga is úgy érezte, hogy ő a „kívülálló kislány”. Bármit tett vagy mondott, az „bosszantó” vagy „elviselhetetlen” volt, vagy épp „Gabriela furcsaságai” közé sorolták. Kezdte azt hinni, hogy ő bizony valamiféle megbélyegzett, különös lény. Egyre inkább nehezebbre esett beszélni; semmit sem mert kérdezni vagy mondani, ebből kifolyólag még többet hibázott. Bizonytalansága miatt napról napra félénkebb lett: nem volt bátorsága tenni vagy mondani semmit, nehogy magára vonja a figyelmet. Csakhogy nem lehet annyi ember közt csak úgy megbújni önmagunk házikójában, és egy kisablakon át szemlélni a világot. Ezért egyre több és több sutaságot követett el, és gyakran hallotta, amint szórakozottnak vagy flegmának nevezik. Bár ezt az utóbbi szót sosem értette igazán.

Úgy gondolta, hogy azért, amilyen, és amiért ezek a dolgok történnek vele, senki sem szereti őt, és nem is fogja soha. És nagyon magányos volt, és nagyon szomorú.

Amikor Gabriela a világra jött, Rafaelen kívül két kislány volt még a Házban. És ki tudja, miért, Mama, akinek senki sem mert ellentmondani – elég szeszélyes volt, és egész életében kényeztették –, kislány helyett

kisfiút várt. Amikor meglátta, hogy kislánya született, csalódott, sőt bosszús lett. És abban a pillanatban beköltözött szívébe a Neheztelés nevű féreg, befészkelte magát, és jó sokáig ott is maradt.

Gabriela ennek a féregnek a befolyása alatt nevelkedett, és az első évei elég vigasztalanul teltek. Nővérei ráadásul rendkívül bájosak, vidámak és jól neveltek voltak, és már abban a korban jártak, hogy fitogtatták is a kellemüket. Gabriela túl kicsi volt még, hogy a saját bájaival (amelyekkel kétségkívül rendelkezett) kérkedjen. A hibái (amelyek, mint mindenki másnak, neki is voltak) ellenben túlságosan is szembetűntek.

Ahogy növekedett, Gabriela egyre jobban eltávolodott a többi kisfiútól és kislánytól. Mintha azt hitte volna, hogy a világon különféle osztályokba sorolják a gyerekeket - hogy vannak első-, másod- és harmadosztályú gyerekek... És hogy ő minden kétséget kizáróan a legutolsó osztályba tartozik.

Olykor, vasárnap reggel a nővérei bementek Mama szobájába, ahová nem volt szabad hívás nélkül belépni. A hálószobában volt egy kis fülke, fésülködőasztallal és tükrös szekrénnel, ami mindenhová fényt vetett. Titokzatos, szökevény fényeket: tengert, rejtélyes folyót és tüzet idéztek... A fésülködőasztalon sorakozó, fényes, ezüst dugós kis kristályüvegek szik-

rákat szórtak, amelyek itt-ott feltűnedeztek, a legváratlanabb helyeken. Ahányszor csak kinyílt a tükrös szekrény ajtaja, kis, színes csíkok futottak szét a mennyezeten, a falakon és az ablakon. Leszaladtak a földre is, a szőnyeg köré, egészen a résnyire nyitott ajtóig, ahonnan Gabriela a nyíláson át leste, mi történik odabent. Csakis ilyenkor, amikor Mama figyelmetlenségéből nyitva felejtette az ajtót, „vett részt” – ha lehet ezt mondani – az efféle összejöveteleken, és persze csakis úgy, hogy se Mama, se a testvérei ne vegyék észre. Élvezettel szívta be a szobából kiáradó illatot, amely a résen át az orrába szállt. Ugyanezt az illatot érezte, ha Mama színházba ment, s megcsókolta őket, miközben hosszú gyöngysora a paplan szélét súrolta. Ilyenkor még sokáig ott maradt az illata a levegőben.

Gabriela azonban nem léphetett be Mama szobájába, és a lányok titkait sem ismerte. A résen át látta, amint sugdolóznak, grimaszolnak, egymás fülébe duruzsolnak, átölelik egymás nyakát... Gabriela nővérei „szenyórást” játszottak odabent, és ilyenkor felpróbálhatták Mama karkötőit, nyakláncait... Sőt, olykor Mama egyik-másik hálóját is felvették, és azt színlelték, hogy gyönyörű szép estélyi ruhában tündökölnék. Mindhárman remekül szórakoztak. Kacagásuk közepette a hosszú függők himbálóztak a fülükben,

s miközben Gabriela nézte őket, mintha kis csilingelést is hallott volna. Mama olykor még azt is megengedte, hogy a fülük mögé pötytintsenek a parfümből (de csak egy cseppet). Míg Mama egyszer csak – a szemén látzott, hogy már máshol jár – gyorsan megpuszilta őket, tapsolt egyet-kettőt, és kiküldte őket.

Az ilyen gyors távozások során a testvérei olykor meglepték Gabrielát, aki megpróbált elbújni az ajtó mögött. Ez borzasztóan feldühítette a lányokat. Mérgeesen félrelökték, és ráripakodtak:

– Mit keresel te itt...?! Tűnés, te kis vakarcs!

Gabriella megértette, hogy Mama szobájának varázsa a sok-sok fénnel, üvegcsével, tükörrel és parfümmel, meg a furcsa, titokzatos játékokkal *csakis őket* illeti. Itt sem volt hát helye Gabrielának. Visszatért a Játékszobába – amit most már Tanulószobának hívtak, mert a gyerekek itt írták meg az iskolai leckéjüket –, a sarokba kuporodott, és úgy érezte, meghasad a szíve. Aztán az ablaknak támaszkodott, ahonnan rálátott a park fáira, és a kezére hulló, fényes cseppek kicsiben a Mama szobájának csodásan csillogó szikráira emlékeztették.

Olykor, téli délutánokon Gabriela elbújt a Vasalószobában. Behúzódott az asztal alá – pedig ott senki sem vesződött volna azzal, hogy kiküldje –, és hagyta,

hogy magával ragadja a társalgás, amely a vasaló kopogásának ritmusában áradt. Ezek a hangok és zajok egyfajta finom esőként záporoztak Gabrielára, hogy lemossa a kezére hullott cseppeket. Akár egy vihar, ami a szomorúságot is elsöpöri... Nagyon szerette a tiszta ruha illatát, amelyet Micaela vízzel permetezett. Ez a zápor a gondolatait beárnyékoló sötét felhőket is eltávolította.

Micaela megterített, felvette a telefont, varrt, megstoppolta a kosárban gyülekező zoknikat, felvarrta a gombokat, és mindenekelőtt gondját viselte a gyerekeknek a Házban. Elkísérte őket az Iskolába, és el is ment értük. Ha pedig esett, két kezében egy-egy ernyővel óvta őket. A gyerekek mindig azt kívánták, hogy essen. Micaela készítette el a reggelit és a tízórait, eresztette meg a vizet a kádban – ami elől, akár tetszett, akár nem, senki sem menekülhetett. Fürdés után megdörzsölte őket törülközővel, és miután ágyba bújtak, összeszedte a szétszórt ruhákat, lekefélt a kabátokat, és a körmével lekaparta, ami a gallérjukra vagy az ujjukra tapadt. Amikor a gyerekek még nem jártak iskolába – Gabrielának egy ideig még megadatott ez a parányi boldogság –, Micaela egy nagy, lyukas zoknikkal teli kosárral az egyik karján, egy uzsonnás kosárral a másikon, elindult velük a Játsszótérre. Tavaszi vagy kora

őrszi délutánok voltak ezek: zümmögtek a méhek, vagy épp sárgás, vöröses, barnás levelek hullottak a földre, melyeket a kertész rendre összesöpört, kupacokba halmozott és elégetett. Micaela házsártos volt és szigorú. Mégis imádták a gyerekek. Gabriela igazából egyedül tőle kapott némi gyengédséget. De Micaela nem tudott mesélni. A mesélésben Tomasa, a szakácsnő volt a legjobb. Délutánonként Tomasa is ott volt a Vasalószobában. Ám Tomasa nem vasalt, nem varrt és nem is stoppolt zoknit. Csak ült egy széken, és „a dolgaival” foglalatzkodott, ahogy mondogatta. Ezek olyan sokfélék voltak, hogy sosem lehetett igazán tudni, mennyi is van belőlük. Vagy a térdét dörzsölgette reuma elleni kenőccsel – mit sem törődve Micaela panaszaival, aki nem bírta a szagát (bezzeg Gabriela élvezettel szívta magába) –, vagy épp hangosan felolvasta a halom levelet, amit a falujából kapott (Micaela szerint ósrégi levelek voltak), fittyet hányva a többiek megjegyzéseire. Kétségkívül Tomasát övezte a legnagyobb tisztelet a Házban. Olyan öreg volt, hogy már a Nagyszülők Házában is szolgált, de nem látszott rajta. Mintha valami kortalan időben létezett volna. Talán ezért nem mert senki ellentmondani neki, vagy szemtelenkedni vele.

Ráadásul remek szakácsnő volt, ahogy Mama mondta mindig, akit ezért az összes barátnője iri-

gyelt. Semmi szín alatt nem lehetett kellemetlenkedni Tomasával (aki egyébként azt tehette, amit a szíve diktált). Otthon mindig azt ették, amit Tomasa akart, és ahogyan ő akarta, és senki nem mert változtatni az általa összeállított menüsoron. Tomasa függetlenségi törekvéseit még Mama is – sőt talán ő a leginkább – pisszenés nélkül elfogadta. Azt is tudni kell, hogy Tomasának egyetlen barátja volt: a tücsök, amelyik az ablakpárkányra akasztott kalitkában ciripelt. Tomasa salátalevél-darabokat dugdosott be neki a rácson, és titokzatosan diskurált vele. A tücsök ciripelése közepette ő is döngicsélő hangokat adott ki.

Ha a piacra ment, Tomasa olyan volt, akár egy csatába induló tábornok. Sok időbe telt, mire visszaért, de senki sem tudott olyan jól válogatni és olyan neveltségű áron beszerezni szép árut, mint ő. Mindent kipakolt a konyhaasztalra, akár egy harcos a trófeáit. Micaela ilyenkor azt mondogatta a Vasalószobában, hogy biztos a piacon is ugyanúgy félnek Tomasától, mint idehaza. „Ne keverd össze a félelmet a tisztelettel”, felelte erre Tomasa. Ám mindeme képességein felül Tomasa még egy rendkívüli kincset birtokolt. Kulcsa volt egy varázsládikához, amit, ha kinyitott, a világ összes meséje kihömpölygött belőle! Ha olyan kedve volt, maga köré gyűjtötte a gyerekeket, és elkezdett

mesélni. Annyi mesét ismert, hogy ha száz évig élnek, se jutottak volna a végére. A gyerekek olyan mély tiszteletet éreztek Tomasa iránt, hogy még sok-sok évvel azután is, hogy ezek a dolgok történtek (amikor a gyerekek már nőkké és férfiakká értek, sőt amikor már ők is nagyon öregek voltak), még akkor sem éreztek efféle csodálatot senki más iránt.

Ami Elisát illeti, ő még nagyon fiatal volt, és csak rövid ideje tartózkodott a Házban, hogy „mindenfélben segítsen”, ahogy ő mondta. Ez alapvetően abban merült ki, hogy vakon engedelmeskedett a másik két alkalmazottnak. Nagyon félénk és ijedős volt, és megszólalni sem állt módjában, elég volt rábólintania arra, amit a másik kettő mondott.

Tomasa nagyon szerette a gyerekeket, de a nagyobb kislányokat kedvelte leginkább. Gabriela – aki éppúgy csodálta őt, mint a nővérei – a legkisebb jelét sem látta, hogy egyáltalán észlelné a jelenlétét. De ez nem viselte meg különösebben, mert Tomasa mindenkivel így viselkedett. Másfelől Tomasa nem kifogásolta, hogy – akár a rejtkehelyéről is – jelen legyen a mesedélutánokon. Csupán egy fekete folt volt Gabrielának a szakácsnő iránt táplált érzéseiben. Tomasa hetente kétszer krokettet sütött vacsorára a gyerekeknek. Tomasa krokettjei népszerűek, kívánatosak, sőt

imádatosak voltak a gyerekek körében. Még Fifita is – aki különben látatlanban elutasított minden ételt – ellenállhatatlan vágyat érzett ropogós arany bundájuk iránt. Vajon mit tudtak Tomasa krokettjei, amit más krokettek nem? Talán ízletes belsejükben szintén ott lapult a világ összes meséje. Tomasát mindkét dolog miatt szerették: a krokettek és a mesék miatt is. Olykor azonban – és ez volt az a fekete folt, ami beárnyékolta Gabriela iránta táplált érzéseit – Tomasa megállt a konyhaajtóban (ahogy egy király állhatott meg a legmagasabb vártoronyban), trombitát formált a kezéből a szája körül, és egy különleges „csatt” hangot hallatott. S ez a hang egészen a Tanulószobáig – ami régen a Játszószoba volt – elért, ahol a gyerekek leckét írtak. A két idősebb lány azonnal felkapta a fejét; nagy dérrrel-dúrral félrelökték a széket, végigrohantak a folyosón, és a konyhaajtóban ott várta őket Tomasa.

Ez egy nagyon régi szokás volt – vagyis régebbi, mint hogy Gabriela megszületett volna. Amint a lányok odaértek, Tomasa két pontosan egyforma részre tört egy krokettet, és finoman a tátott szájukba illesztette őket. És akármilyen gyorsan szaladt is Gabriela, és akármilyen nagyra nyitotta is a száját, Tomasa nem vett tudomást róla. Miután a krokett elosztásra került a nővérei között, Tomasa hátat fordított, és szó nélkül

visszatért a fazekaihoz meg a lábasaihoz. És ilyenkor Gabriela arra gondolt, hogy bizonyára túl későn jött a világra. Sosem volt rá példa, hogy Tomasa egy egész krokettet kínáljon bárkinek is, és mivel ki nem állhatta a pazarlást, neki végképp nem adott egy egészet. Ezt mondogatta magában Gabriela, hogy elűzze a keserűséget, amit az eset után érzett. Mindenesetre a „megtört krokett gyönyörűséges ceremóniája” – még ha a krokett oly forró is volt, hogy a nővérei tátott szájjal ugráltak – Gabrielától megtagadtatott.

Telt-múlt az idő. Egyik nap követte a másikat, s végül az a nap is felvirradt, amikor Gabriela régi vágya teljesült. Úgy döntöttek, van már olyan idős, hogy iskolába menjen a nővéreivel.

Szorongással teli vágyakozást érzett, és arra gondolt: „Na, most talán én is mindenütt ott lehetek a többiekkel”. Hogy beléphet a fehér pikégalléros, kék egyenruhás lányok világába, a nagy, csinos lányok közé – akik rágógumival a szájukban tértek haza, és madame Saint Marcelről, madame Saint Maurról csevegtek, meg még valakiről, akit csak „a Szimat asszony”-ként emlegettek (és aki bizonyára nagyon vicces lehetett) –, a lányok közé, akik kedvetlenül foglaltak helyet a Tanulószoba nagy asztalánál, hangoskodva nyitották ki a táskájukat, és vették ki belőle a könyveiket és a füze-

teiket, meg a ceruzáikat, amelyek szanaszét gurultak a földön, egészen a legtávolabbi sarkokig... Az iskola kétségkívül azt jelenti majd, gondolta, hogy őt is befogadják a világba, úgy általában, és azon belül is a lányok világába. Mindig is izgatta az iskola. Négyéves korában óvatosan odahúzott egy hokedlit az asztalhoz, ahol a nővérei leckét írtak, felkapaszzkodott, és némán figyelte, milyen rejtélyes krikszkrakszokat rajzolnak a füzetükbe. Később megpróbálta utánozni őket, és lemásolni, amit készítettek. Ilyenkor elővette a színes ceruzákat, amiket Papától kapott ajándékba. (Papa volt az egyetlen a családban, aki nem taszította el magától, de sajnos őt csak nagyon ritkán látta.)

Egyszer a nővérei felfedezték, amint ő is „házi feladatot ír”, és úgy kinevették, hogy többé meg sem próbálta. Legalábbis nem a jelenlétükben – lassan már mindenütt képes volt észrevétlenül mozogni. Ettől kezdve – a szomorúságon és a félelmen túl – Gabriela szégyellt bármit is megmutatni, amit készített. Éppoly természetesen rejtegette „a dolgait”, amilyen természetesen Tomasa közszemlére tette az övét.

Alig néhány nappal korábban is történt valami hasonló. Amikor Micaela narancsot hámozott, Gabriela eltette a héját, mert a héjdarabok olyan formában hullottak le, mintha kis hajócskák lennének. Ez nagyon

tetszett neki, élvezettel szívta be a gyümölcs illatát, és a tengerparti napokra emlékezett, mielőtt a Nyaralóba mentek volna. Nem tudta még, hogy a narancshéj sem a színét, sem az illatát, sem a csónakformáját nem őrzi meg. Nagyot csalódott, és el kellett tűrnie Micaela méltatlankodását, amikor rátalált a narancshéjra, miközben rendet rakott a fiókjában. A narancshajócskák nyomorult, sötét színű törmelékké silányultak, és azokra a száraz levelekre emlékeztették, amelyeket a Játszótéren a kertész mindig összesöpört. A száraz levelekhez hasonlóan, ezeket is tűzre vetették. Aznap este Gabriela az ágyban siratta őket. Rút külsejük ellenére *az övéi* voltak, és *ő szerette* őket. Micaela ráadásul még le is szidta, olyan hangosan, hogy a nővérei is odasereglettek. Mindennek a tetejébe Fifita is velük volt, és gondoskodott róla, hogy mindenki tudomást szerezzen (a jól feltupírozott) esetről, aki csak kíváncsi volt rá. Jó sokáig élcelődtek rajta.

Gabriela eltökélte magában, hogy soha többé nem sír, legalábbis nem mások előtt. Azt hitte, ha nem sír, akkor nem is szenved. Csak néha, éjszaka, amikor az egész ház aludt, húzta fejére a takarót (mintha ön maga elől is el akarna bújni), és olyan keserves könnyekre fakadt, hogy szinte égették az arcát. A fivérei megvetették a bőgőmasinákat, a lányok pedig kigúnyolták őket.

„Mert nekik *nincs miért sírniuk* – gondolta Gabriela. – Bezzeg nekem...” Persze halmozta magában a „nekem van miért”-eket. És hát ugyan minek is magyarázkodott volna? És ugyan ki hallgatta volna meg őt...?

A könnyek, amelyeket a többiek elől titkolt, szép lassan körbevették a szívét, mivel befelé hullottak. Egyfajta kérget képeztek a szíve körül, akár egy üveg-búra, amely elhatárolta és megvédte azt. És minél jobban körülfogta a szívét ez a búra, ő annál inkább eltávolodott a körülötte lévő világtól.

Így érkezett el az iskolakezdés előestéje. Gabriela alig aludt valamit. Kíváncsisággal, kételyekkel, és életében először, reményekkel teli szívvel pillantotta meg a függöny mögül felsejlő hajnali fényeket.